

Тема 7. РЕГІОНОЗНАВСТВО ТА РЕГІОНИ СВІТУ

План:

1. Регіонознавство як напрямок країнознавства.
2. Загальні засади районування світу.
3. Класифікація та типологія країн світу.
4. Регіоналізація світу, її критерії та рівні.
5. Регіони світу

1. Регіонознавство як напрямок країнознавства.

Регіонознавством прийнято вважати комплексну інтегральну дисципліну, що вивчає закономірності формування і функціонування соціально-економічної системи регіону з врахуванням історичних, демографічних, національних, релігійних, екологічних, політико-правових, природноресурсних особливостей. Регіон цікавить дослідника-регіонознавця не стільки як адміністративно-територіальна чи економічна одиниця, скільки як історико-географічний ареал і культурна спільнота. Необхідність використання регіонознавчого підходу спеціалістами з туризму обумовлена сучасними тенденціями глобалізації суспільного розвитку, включаючи політику, економіку і культуру. Сьогодні у світі спостерігається тенденція до розширення прав субнаціональних територіальних общин (регіональних, муніципальних і провінційних), наслідком чого є урахування в міжнародних відносинах внутрішньодержавних регіонів як самостійних суб'єктів. У правових державах з розвиненим цивільним суспільством субнаціональні общини вже стали самостійними гравцями в світовій конкуренції, а їх економічний потенціал співставний з крупними державами. Наприклад, Каліфорнія в США або Баварія в Німеччині. Методологічною основою регіонознавства є регіоналістика - наука, що вивчає об'єктивні процеси формування територіальних співтовариств (наддержавних угруповань), що прагнуть найефективніше використовувати зовнішні і внутрішні чинники розвитку. Це наука про цілісні територіальні спільноти, що володіють цивілізаційним (соціокультурним) кодом на макрорегіональному, регіональному (країнознавчому) і субрегіональному рівнях. Вона досліджує трансформацію територіальної організації продуктивних сил під дією зовнішніх геополітичних (геоекономічних) і внутрішніх чинників. Регіонознавство є частиною регіоналістики, бо воно вивчає регіональні угруповання, країни і їх регіони як суб'єкти міжнародних відносин. У цьому відмінність регіонознавства від країнознавства - географічної навчальної і наукової дисципліни, що займається комплексним вивченням країн³⁶. Частково по своїх завданнях із країнознавством пов'язане краєзнавство, що вивчає природу, населення, господарство, історію і культуру окремої частини країни або населеного пункту головним чином силами місцевих ентузіастів. Регіонознавство як аналітична дисципліна на відміну від географічного країнознавства широко використовує системний підхід, що включає необхідність знання зовнішніх і внутрішніх чинників регіонального розвитку

в багатовимірному комунікаційному просторі (геополітичному, економічному, соціокультурному, конфесійному і так далі). Найширше проблемне поле регіоналістики, яке охоплюється терміном «регіонознавство», лежить у сфері країнознавства, точніше, тієї його галузі, що вивчає територіальну організацію господарського, політичного, соціального розвитку тієї чи іншої країни («зональне країнознавство»). У географії туризму особливе місце посідає побудова образу (іміджу) даного регіону у широкому країнознавчому контексті. Комплексні країнознавчі характеристики – своєрідний «географічний паспорт» території – обов'язково включають дані про особливості регіонів і перспективи їхнього розвитку.

Країнознавство узагальнює і систематизує дані про природу, населення, господарство, культуру і соціальну організацію. У його основі лежить географічне мислення - прив'язане до території, на основі виявлення відмінностей від місця до місця, що враховує політичні, соціально-економічні чинники; природні умови і історичні долі.

Гетерогенність сучасної України зумовлена впливом багатьох чинників – соціально-історичних, культурноетнографічних, мовних, конфесійних та інших. Головна лінія розламу проходить між областями, які на певних етапах своєї історії входили до складу держав Центральної та Південно-Східної Європи, і тими, що не мали європейського досвіду, перебуваючи в орбіті російського впливу. Не можна применшувати і вагу культурно-етнографічного чинника: етнографічні українські області (на заході більшою, у центрі України меншою мірою) відмінні від тих, які були зоною нового освоєння у XIX–XX ст. З культурно-етнографічним поділом у своїй основі збігається мовний і конфесійний. Така різновекторність у сукупності з поєднанням різних етнічних та регіональних субкультур потенційно є джерелом конфліктності, що вимагає від регіональної політики особливої виваженості й орієнтації на науку.

2. Загальні засади районування світу.

Основою для виділення різних регіонів світу є відмінності одних частин нашої планети від інших.

За найзагальнішими критеріями ці відмінності можна об'єднати в три групи:

- природні,
- історичні,
- соціально-економічні.

Природні відмінності визначаються об'єктивними геологічними, географічними та біологічними особливостями окремих частин Землі. Зокрема, поділ світу на материки ні в кого не викликає сумніву, бо в природі насправді існують реально відокремлені частини суходолу, роз'єднані морями й океанами. Такий реально існуючий природно-геологічний поділ світу є однією з багатьох підстав для його регіоналізації. Дія географічних і біологічних чинників у виділенні регіонів світу не менш важлива. Загальновідомо, що географічна оболонка землі має низку закономірностей.

До найважливіших з них належать: цілісність, ритмічність, висотна поясність і горизонтальна зональність. Останні дві закономірності і служать підставами регіонального поділу світу.

У країнознавстві для виділення певних регіонів крім природних чинників велику роль відіграють історичні. У найзагальніших ознаках і в найбільших просторових виявах вони полягають у виділенні на Землі окремих частин світу. Хоча їхня кількість збігається з кількістю материків (6), принципи їх виділення вже переважно не геолого-географічні, а історичні. Особливо яскраво це виявляється у поділі одного материка Євразії на дві частини світу — Європу і Азію або ж об'єднанні двох материків — Північної та Південної Америки в одну частину світу — Америку. У багатьох випадках географічні й історичні чинники у виділенні регіонів гармонійно поєднуються. Так утворюються історико-географічні регіони. Важливу роль географічні та історичні чинники відіграють й у виділенні економічних районів світу. Різниця в природних умовах і ресурсах різних частин нашої планети сприяє спеціалізації на виробництві певної продукції. На певній території світу, в окремій країні чи їхній групі випуск якихось виробів або надання певних послуг стає об'єктивно більш ефективним, ніж будь-де за їхніми межами. Спеціалізація господарства окремого регіону чи країни світу складається історично. З розвитком господарства вона може суттєво змінюватися.

З часом окремі регіони світу починають відрізнятися один від одного вже не тільки природними й історичними, а й насамперед економічними умовами та трудовими ресурсами. Так, в одному регіоні виробляють метал і машини, в іншому вирощують банани й

Висотна поясність полягає у поступовій закономірній зміні природи (рослинний, тваринний світ тощо) з підняттям у гори від їхнього підніжжя до вершин. Крім рослинного і тваринного світу вона чітко виявляється і в ґрунтах. Висотна поясність зумовлена зміною клімату з висотою. Вона виявляється у зниженні температури повітря на $0,6^{\circ}\text{C}$ на кожні 100 м підйому. Крім того, до висоти 2—3 км суттєво зростає кількість опадів. Характер висотної поясності залежить, по-перше, від положення гір у системі широтних зон висоти над рівнем моря, експозиції схилів. Кожна природна широтна зона має власні особливості висотних поясів. Збільшення чисельності населення Землі, розвиток і просторово-територіальне поширення господарства приводять до інтенсивного освоєння людством гірських місцевостей. У багатьох країнах гірські райони вже нині стали районами не лише розвитку туризму і сільського господарства, а й важкої промисловості.

Географічна зональність є послідовною зміною природних зон зі зміною географічної широти у напрямі від екватора до полюсів. При цьому змінюються як окремі природні компоненти, так і природні комплекси в цілому. Такі зміни зумовлені неоднаковою кількістю тепла, яке отримують різні частини Землі внаслідок її кулястості. До зональних комплексів можна віднести географічні пояси і природні зони. Перші є найбільшими зональними комплексами, які оперізують всю нашу планету в широтному напрямі (екваторіальний, субекваторіальний, тропічний тощо). Будь-який

географічний пояс, у свою чергу, поділяється на менші за розмірами комплекси, які називаються природними зонами (лісів, степів, пустель та ін.).

Регіональні поняття «арабський світ», «країни Північної Африки» фактично є гармонійним поєднанням пустельних і напівпустельних ландшафтів з історично адаптованою до них культурою арабських народів.

Щоб визначити спеціалізацію території, необхідно з'ясувати принципи розміщення виробництва. Чинниками розвитку певної спеціалізації є: а) природні умови та ресурси; б) наявність трудових ресурсів; в) особливості географічного положення, зокрема відносно транспортної інфраструктури; г) галузі господарства, що сформувалися історично; ґ) виконання певного державного замовлення чи реалізація якогось глобального або регіонального проекту.

Спеціалізуючись на виробництві певної продукції в умовах глобалізації, кожен регіон світу забезпечує нею інші частини світу і отримує те, чого йому не вистачає. Так відбувається обмін результатами праці. Такий поділ праці між окремими територіями називається географічними, або територіальним. У цілому обґрунтований і раціональний поділ всього світу або його окремих складових на просторово-територіальні частини базується на теорії районування або регіоналізації. Ця теорія дає змогу науково обґрунтувати виокремлення регіонів, які об'єктивно відіграють значну роль як у цілому на нашій планеті, так і на окремих континентах або ж у межах тих чи інших країн. Терміни і поняття «район» і «регіон» у більшості випадків навіть у науковій літературі вживаються як синоніми, але між ними є певні відмінності. Поняття «район» переважно застосовується для означення місцевості, що вирізняється за географічними, економічними, адміністративними та іншими ознаками (промисловий район, економічний район, адміністративний район). Поняття «регіон» більш містке і загальне. По-перше, його використовують для позначення району, області, території, частини країни, що вирізняється сукупністю природних або історико-географічних умов і національним складом населення. По-друге, визначення регіону як групи країн, які становлять окремий регіон, мають подібні ознаки, що відрізняють їх від інших територій найбільш придатний для вживання якраз у країнознавстві.

3. Класифікація та типологія країн світу.

У даний час на Земній кулі нараховується понад 225 країн і територій з постійним населенням, що є складовими елементами політичної карти світу. Для здійснення певних узагальнень за певними ознаками користуються класифікацією та типологією. Класифікація – групування досліджуваних об'єктів у сукупності (класи), які відрізняються між собою переважно кількісними ознаками; типологія – групування досліджуваних об'єктів у сукупності (типи), які стійко відрізняються між собою якісними ознаками.

За політичним статусом країни і території поділяються на:

а) незалежні (суверенні) держави та б) володіння і залежні території. Кількість незалежних держав у цілому постійно зростає і досягла в наш час 192.

Країни світу надзвичайно різноманітні за своїми розмірами – площею території і чисельністю населення, причому амплітуди цих показників дуже значні⁴⁵. Зазвичай, країни поділяють на малі, середні та великі. За чисельністю населення у першу десятку країн світу входять: Китай, Індія, США, Індонезія, Бразилія, Пакистан, Японія, Бангладеш, Нігерія. Сумарна людність цієї групи країн складала 60% населення світу. Найменш людними країнами світу є острівні держави та Ватикан.

Так, виділення Південної Азії або регіону Південна Азія, чи інакше Південного регіону, ґрунтується на науково усвідомленому пізнанні специфіки цієї частини Азії, природної, історичної, культурної, соціально-економічної тощо. Виокремлюючи регіон Північна Італія маємо на увазі, насамперед, не лише те, що суто географічно ця частина Італії знаходиться в її північній частині. Нас цікавлять специфічні її ознаки, які чітко виділяються на фоні всієї країни, насамперед історико-політичні процеси, які тут відбуваються, ментальність місцевого населення, умови соціально-економічного розвитку тощо.

Поняття «регіон» включає не лише суходіл, не тільки материки й острівні ділянки нашої планети, а й водні простори. Тобто регіон може складатися з суходільної території й акваторії. Як приклад можна навести Карибський регіон, або регіон Карибського моря, який складається переважно зі значної кількості острівних країн і водних просторів, які їх роз'єднують і об'єднують. Те саме можна сказати й про Тихоокеанський регіон. Однак у більшості випадків поняття регіон все-таки стосується суходолу та безпосередньо прилеглих до нього акваторій.

Зокрема, країни світу можна згрупувати: в класи – за площею території, чисельністю населення, його щільністю, етнічним чи релігійним складом, галузевою структурою господарства, різноманітними душевими показниками виробництва чи споживання продукції і т.д., у типи – за економічною системою, державним ладом в цілому чи окремими його складовими (формою правління, політичною системою, державним устроєм тощо); в регіони – за подібністю історичного розвитку, географічного положення та ін.

За географічним положенням країни світу можна розглядати з різних точок зору. Зокрема, положення країн щодо морських басейнів, сусідніх країн, регіонів, міжнародних транспортних шляхів (наприклад, судноплавних рік), військово-політичних блоків, вогнищ міжнародної напруженості тощо. За формою державного правління країни світу здебільшого поділяються на республіки і монархії. У республіках верховні органи влади обираються (або формуються) на певний термін у тому чи іншому порядку. Главою держави виступає виборний президент. Залежно від того, як складається розподіл владних повноважень між парламентом, урядом і президентом, республіки можуть бути з президентським, парламентським і змішаним управлінням. У монархіях найвища державна влада цілком або частково зосереджена в руках одноособового глави держави — монарха, який здебільшого є спадковим. За формою державного устрою країни світу поділяються на унітарні і федеративні. В унітарних (від лат. — «цілісний», «однорідний») державах

керівництво здійснюється з одного центру (столиці), діє єдина для всієї території конституція, існує єдина система найвищих органів влади, єдине правове поле тощо. Адміністративно-територіальний поділ країни (на області, провінції, департаменти, округи і т.д.) сприяє реалізації державної влади на місцях. Унітарними є абсолютна більшість країн світу. Федерація (від лат. — «об'єднання», «союз») — це союзна держава, яка складається з ряду самоврядних політико- (чи національно-) територіальних утворень — автономних республік, земель, штатів, кантонів, провінцій тощо, що виступають суб'єктами федеративної країни. Кожне з них має певні ознаки державності (власні столиці, законодавчі, виконавчі, і, як правило, судові органи влади та конституції), однак вони здійснюються в рамках загальнофедеральної системи влади і законодавства. Владні функції суб'єктів федерації поширюються здебільшого на економічну та соціальну сфери, тоді як питання оборони, зовнішньої політики, фінансів знаходяться у віданні центральної влади.

4. Регіоналізація світу, її критерії та рівні.

Термін «регіон» в країнознавстві найчастіше використовується для визначення великих територій, які охоплюють цілі континенти, частини світу або ж окремі їх частини, що складаються з декількох географічно суміжних країн, об'єднаних певними спільними ознаками. Найбільші регіони часто іменують макрорегіонами, а їх складові — субрегіонами. Макрорегіонами, наприклад, є Євразія в цілому чи Європа та Азія зокрема, Африка, Америка або ж Північна Америка, Латинська Америка, Південна Америка тощо; найбільшими їх субрегіонами виступають Центральна Європа, Південна Європа, Східна Азія, Південно-Західна Азія, Північна Африка, Середня Америка, Андські країни тощо. В свою чергу в останніх можна виділити субрегіони нижчого порядку — Центрально-Західну, власне Центральну та Центрально-Східну Європу в межах Центральної Європи, Центральну Америку, Мексику та Вест-Індію в межах Середньої Америки і т.д. Найнижчим рівнем при регіоналізації, її «точками відліку» виступають окремо взяті країни, найбільші з яких самі претендують на великі регіони з поділом на субрегіони (Канада, США чи Китай). Для регіоналізації беруть найрізноманітніші ознаки. Так, за положенням щодо «сторін горизонту» або ж іншими власне географічними ознаками в ряді частин світу виділяють регіони з назвами Північна (Європа, Африка, Америка), Південна, Східна, Західна, Середня, Центральна, Південно-Східна і т.д. Часто використовують регіони, складові країни яких об'єднує положення щодо великих природно-географічних об'єктів (морів, заток, рік) чи розташування в межах великих фізико-географічних одиниць (півостровів, рівнин, гір, природних зон чи кліматичних поясів): країни Середземномор'я, Карибського басейну, Перської чи Мексиканської заток, Придунайські, басейну Ла-Плати, Скандинавські, Балканські, Аравійського півострова, Індокитаю, Альпійські, Андські, Закавказзя, Сахари, Сахелю, екваторіальної Африки, помірної Південної Америки і т.д. За історико- та політико- географічними ознаками виділяють

Старий Світ, Новий Світ, Близький Схід, Середній Схід, Далекий Схід, Передню Азію, Вест-Індію; за етно-культурними – Англо-Америку, Латинську Америку, арабські країни Африки і т.д. Тривалий час Європу поділяли на два великих регіони за суспільно-економічними ознаками – Західну (капіталістичну) та Східну (соціалістичну). Звичайно, соціально-економічна географія в тих чи інших випадках оперує регіонами, що виділяються за різними наведеними вище ознаками. Для комплексної ж регіональної характеристики світового простору найбільш придатними є наступні регіони: - в Євразії: Північна Європа, Середньо-Західна Європа, Південна Європа, Центральна Європа, Східна Європа і Північна Азія, Східна Азія, Південно-Східна Азія, Південна Азія, Південно-Західна Азія, Центральна Азія і Казахстан; - в Африці: Північна Африка, Західна Африка, Східна Африка, Центральна Африка, Південна Африка; - в Америці: Північна Америка (з поділом на Канаду і США), Латинська Америка (з поділом на Мексику і Центральну Америку, Вест-Індію, Андські країни, країни Амазонії, країни басейну Ла-Плати); - в Австралії і Океанії: Австралія і Нова Зеландія, Океанія (з поділом на Мікронезію, Меланезію, Полінезію).

Так, в унітарній (за конституцією) Україні існує автономна республіка Крим з певними атрибутами державного утворення, у Китаї — 5 автономних районів і 1 особливий адміністративний район (Сянган), у Данії — внутрішньо автономні Фарерські острови. Такий же устрій мають Фінляндія, Молдова, Грузія, Узбекистан та ін. – всього близько 20 країн світу.

5. Регіони світу.

Регіональний поділ частини світу Європи найдинамічніший і найменш усталений. Враховуючи всю суму чинників, нині в Європі можна виділити такі субрегіони — країни Західної, Центральної та Східної Європи. Західна Європа — найдавніший історично і соціально-економічно сформований цивілізаційний субрегіон Європи й світу. В наш час ці країни є в усіх сенсах основою формування ЄС і НАТО. Це такі країни: ФРН, Франція, Велика Британія, Італія, Іспанія, Португалія, Андорра, Ірландія, Ісландія, Бельгія, Нідерланди, Люксембург, Швейцарія, Ліхтенштейн, Австрія, Данія, Норвегія, Швеція, Фінляндія, Мальта, Греція, Монако, Сан-Марино, Ватикан. Отже, цей регіон охоплює 24 незалежні держави, а також Гібралтар (британське володіння на Іберійському півострові, спірна територія з Іспанією). До субрегіону держав Центральної Європи належать колишні соціалістичні держави: Польща, Чехія, Словаччина, Угорщина, Албанія, Словенія, Хорватія, Македонія, Боснія та Герцеговина, Сербія, Чорногорія, Румунія і Болгарія. Всього 13 країн. Субрегіон Східна Європа утворюють колишні пострадянські держави, які в минулому входили до складу СРСР: Україна, Молдова, Білорусь, Литва, Латвія, Естонія. Країни Євразії: Казахстан і Туреччина. Цей регіон, на відміну від попередніх, є «розірваним». Казахстан географічно поєднуються, Туреччина розміщена окремо. Спільною рисою всіх трьох держав є те, що вони одночасно розташовані у двох частинах світу — Європі й Азії. Точніше в Азії й Європі. Більша частина цих держав знаходиться в Азії,

що дає підстави деяким ученим називати цей субрегіон не дуже милозвучним терміном Азіопа⁴⁷. Країни Азії характеризуються найбільшою строкатістю. Тому тут і виділяється найбільше субрегіонів. До субрегіону Південно-Західна Азія належать 15 країн. Це: Афганістан, Бахрейн, Ізраїль, Йорданія, Іран, Ірак, Ємен, Катар, Кіпр, Кувейт, Ліван, Об'єднані Арабські Емірати (ОАЕ), Оман, Саудівська Аравія і Сирія. Це субрегіон із надзвичайно складними соціально-економічними, політичними, історичними, національними та іншими проблемами. Постійні війни і терористичні акти стали візитівкою цього субрегіону в цілому світі. Субрегіон Закавказзя представлений країнами: Азербайджан, Вірменія і Грузія, проблем і конфліктів тут набагато більше. Суперництво різних країн у цьому регіоні, активне втручання Росії постійно роздмухують війни і протистояння. Субрегіон Центральна Азія утворюють чотири пострадянські країни — Киргизія (Киргизстан), Таджикистан, Туркменія (Туркменістан) і Узбекистан. Ситуація у цих країнах нестабільна: відродженню ісламу намагається протидіяти США, що породжує зростаючу напругу. До субрегіону Південна Азія належить сім країн: Бангладеш, Бутан, Індія, Мальдівські Острови, Непал, Пакистан, Шрі-Ланка. Цей субрегіон теж вкрай нестабільний, з гострими національними і релігійними конфліктами. До складу субрегіону Східна Азія входять Китай, Японія, Корейська НародноДемократична Республіка, Республіка Корея і Монголія. Головною проблемою є болісний демонтаж віджилих і збанкрутілих комуністичних систем у господарстві і державному управлінні. До субрегіону Південно-Східна Азія входять такі країни: Бруней, В'єтнам, Індонезія, Камбоджа, Лаос, Малайзія, М'янма, Сінгапур, Таїланд і Філіппіни. Африканські країни знаходяться в процесі вироблення власних моделей соціально-економічного і політичного розвитку. Не є вони достатньо чітко структуризованими і стосовно формування окремих субрегіонів. На території Африки можна виділити субрегіони, які утворюють такі держави: Північна Африка — Алжир, Єгипет, Лівія, Марокко, Судан, Туніс, Західна Сахара; Західна Африка — Бенін, Буркіна-Фасо, Гамбія, Гана, Гвінея, ГвінеяБісау, Кабо-Верде, Кот-д'Івуар, Ліберія, Мавританія, Малі, Нігер, Нігерія, Сенегал, СьєрраЛеоне, Того); Центральна Африка представлена Анголою, Габоном, Демократичною Республікою Конго, Камеруном, Конго, Островом Святої Єлени (володіння Великої Британії), Сан-Томе і Прінсіпі, Центрально-Африканською Республікою, Чадом, Екваторіальною Гвінеєю; до складу субрегіону Східна Африка входять Бурунді, Джибуті, Замбія, Зімбабве, Кенія, Маврикій, Мадагаскар, Малаві, Мозамбік, Реюньйон (заморський департамент Франції), Руанда, Сейшельські Острови, Сомалі, Танзанія, Уганда, Еритрея, Ефіопія. У південній частині материка знаходиться субрегіон Південна Африка, і складається з таких країн: Ботсвана, Лесото, Намібія, Свазіленд, Південно-Африканська Республіка. Америка, як частина світу, складається з двох материків — Північної та Південної Америки. Проте, донині побутує назва Латинська Америка, якою називають регіон Західної півкулі, що знаходиться на південь від США (в більшості держав переважає іспанська і португальська мови. Виділяють також Вест-Індію, яка бере свій початок ще від Колумба, або

Карибський регіон. За соціально-економічними ознаками Америку поділяють на субрегіони: Північну, Центральну і Південну. Субрегіон Північна Америка складається з Канади, Мексики й США. Ці держави об'єднуються не лише географічно. Вони тісно інтегровані на основі зони вільної торгівлі в межах міжнародної економічної організації НАФТА. До складу субрегіону Центральна Америка входять невеликі держави, розташовані на південь від Мексики аж до південноамериканської Колумбії та багато острівних країн Карибського моря (Антигуа і Барбуда, Багамські Острови, Барбадос, Беліз, Гаїті, Гватемала, Гондурас, Гренада, Домініка, Домініканська Республіка, Коста-Рика, Куба, Нікарагуа, Панама, Сальвадор, Сент-Вінсент і Гренадини, Сент-Кітс і Невіс, Сент-Люсія, Тринідад і Тобаго, Ямайка). Дуже чітко виділяється субрегіон Південна Америка, до якого належать Аргентина, Болівія, Бразилія, Венесуела, Гайана, Еквадор, Колумбія, Парагвай, Перу, Суринам, Уругвай, Чилі. Країни Австралії та Океанії формують доволі строкатий і розмаїтий регіон. Крім Австралії, яка знаходиться на найменшому материках, усі інші країни є острівними. До складу регіону входять Австралія, Вануату, Кірибаті, Маршаллові Острови, Мікронезія, Науру, Нова Зеландія, Палау, Папуа-Нова Гвінея, Самоа, Соломонові Острови, Тонга, Тувалу, Фіджі.

Всі три країни Євразії великі за площею з доволі значним населенням, особливо Туреччина. Вони володіють різноманітними природними умовами і багатими природними ресурсами. Однак негативною спільною характеристикою є політична і соціально-економічна нестабільність. У Туреччині взагалі точиться війна, яка то тимчасово стихає, то знову вибухає. Країни Євразії також характеризуються значною багатонаціональністю населення і доволі гострими проблемами міжнаціональних відносин. У всіх трьох державах значну роль відіграє мусульманська релігія (іслам). У Туреччині і Казахстані вона є панівною. Об'єднує країни регіону і сильніший чи слабший вплив ідей пантюркізму. У Туреччині і Казахстані тюркські народи становлять більшість.